

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)
6 päivänä joulukuuta 2007*

Asiassa C-456/05,

jossa on kyse EY 226 artiklaan perustuvasta jäsenyyyselvoitteiden noudattamatta jättämisestä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 23.12.2005,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinaan H. Støvlbæk ja S. Grünheid,
prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Saksan liittotasavalta, asiamiehinaan M. Lumma ja U. Forsthoff,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit U. Löhmus, J. Klučka, A. Ó Caoimh ja P. Lindh (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: P. Mengozzi,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 28.6.2007 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Euroopan yhteisöjen komissio vaatii kanteellaan yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut EY 43 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on rajannut siirtymäsäännökset tai niin sanotut saavutetut oikeudet, joiden perusteella psykoterapeutit saavat voimassa olevista sopimusjärjestelmään kuulumista koskevista säännöistä riippumatta luvan tai kelpoisuuden,

koskemaan ainoastaan psykoterapeutteja, jotka ovat harjoittaneet toimintaansa Saksan lakisääteisten sairausvakuutuskassojen yhteydessä, eikä se ole ottanut huomioon psykoterapeuttien muissa jäsenvaltioissa harjoittamaa vastaavaa tai samankaltaista ammattitoimintaa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 2 Psykologi-psykoterapeutin sekä lapsiin ja nuoriin erikoistuneen psykoterapeutin ammateista 16.6.1998 annetulla lailla, jolla muutetaan sosiaaliturvalain V osastoa (jäljempänä SGB V) ja muita lakeja (Gesetz über die Berufe des Psychologischen Psychotherapeuten und des Kinder- und Jugendlichenpsychotherapeuten, zur Änderung des Fünften Buches Sozialgesetzbuch und anderer Gesetze, BGBl. 1998 I, s. 1311; jäljempänä psykoterapeuteista annettu laki), säännellään mahdollisuutta harjoittaa terveydenhoitoalan ”psykologi-psykoterapeutin” ja ”lapsiin ja nuoriin erikoistuneen psykoterapeutin” ammatteja (ammatin harjoittamista koskeva osa, 1 artikla, jonka otsikkona on ”[psykoterapeuteista annettu laki]”) sekä terveydenhoitoalan uusien ammattien sisällyttämistä lakisääteiseen sairausvakuutusjärjestelmään (sairausvakuutusjärjestelmää koskeva osa, 2 artikla, jonka otsikkona on ”[SGB V]:n muuttaminen”).
- 3 Psykoterapeuteista annetussa laissa säädetään, että 1.1.1999 lähtien psykoterapeuteihin, jotka haluavat harjoittaa ammattiaan sopimusjärjestelmän piirissä, sovelletaan alueittaista kiintiöjärjestelmää. Psykoterapeutti, joka asettuu tietylle alueelle, voi harjoittaa ammattiaan sopimusjärjestelmän piirissä ainoastaan, jos kyseisellä alueella ammattiaan harjoittavien psykoterapeuttien lukumäärä ei ylitä tiettyä tämän alueen tarvetta vastaavaa määrää.

- 4 Psykoterapeuteista annetussa laissa on kuitenkin säännöksiä, joiden perusteella mainitulle alueelle jo asettautuneet psykoterapeutit, jotka harjoittavat ammattiaan sopimusjärjestelmän piirissä, voivat kuulua edelleen sopimusjärjestelmän piiriin, jos he täyttävät SGB V:n 95 §:n 10 ja 11 momentissa asetetut edellytykset (jäljempänä siirtymäsäännökset), vaikka niiden psykoterapeuttien lukumäärä, joita tietty alue tarvitsee, on ylitetty.
- 5 Kyseisessä 95 §:n 10 momentissa, joka koskee psykoterapeutille myönnettävää lupaa, säädetään seuraavaa:

”Psykoterapeutille myönnetään lupa (Zulassung) antaa sopimusjärjestelmään kuuluvaa hoitoa, jos hän on

1. täyttänyt 31.12.1998 mennessä psykoterapeuteista annetun lain 12 §:n mukaiset hyväksymisvaatimukset ja 95 c §:n 2 momentin 3 kohdan mukaiset pätevyysvaatimukset ja tehnyt luvan myöntämistä koskevan hakemuksen,
2. toimittanut 31.3.1999 mennessä hyväksymisasiakirjan ja
3. osallistunut 25.6.1994 ja 24.6.1997 välisenä aikana psykoterapeuttisen avohoidon antamiseen lakisääteiseen sairausvakuutusjärjestelmään kuuluville henkilöille.

Lupalautakunta tekee päätöksensä lupahakemuksista 30.4.1999 mennessä.”

- 6 Mainitun 95 §:n 11 momentin säännöksissä, jotka koskevat psykoterapeutille myönnettävää kelpoisuutta (Ermächtigung), säädetään seuraavaa:

”Psykoterapeutille myönnetään kelpoisuus antaa sopimusjärjestelmään kuuluvaa hoitoa, jos hän on

1. täyttänyt 31.12.1998 mennessä psykoterapeuteista annetun lain 12 §:n mukaiset hyväksymisvaatimukset – ja tehnyt lisäpätevyyttä koskevan hakemuksen,
2. toimittanut 31.3.1999 mennessä hyväksymisasiakirjan ja
3. osallistunut 25.6.1994 ja 24.6.1997 välisenä aikana psykoterapeuttisen avohoidon antamiseen lakisääteiseen sairausvakuutusjärjestelmään kuuluville henkilöille.

Lupalautakunta tekee päätöksensä hakemuksista 30.4.1999 mennessä.”

- 7 Bundessozialgericht on tulkinnut 8.11.2000 annetussa tuomiossa (B 6 KA 52/00 R; jäljempänä 8.11.2000 annettu tuomio) SGB V:n 95 §:n 10 momentin 3 kohdassa ja 11 momentin 3 kohdassa tarkoitettua ilmaisua ”osallistunut” 25.6.1994 ja 24.6.1997 välisenä aikana (jäljempänä viitejakso) psykoterapeuttisen avohoidon antamiseen sairausvakuutusjärjestelmään kuuluville henkilöille. Psykoterapeutin katsotaan siten

täyttävän mainituissa pykälissä tarkoitetun vaatimuksen silloin, kun hän on antanut viitejakson aikana 250 tuntia hoitoa 6–12 kuukauden kuluessa keskeytyksettä. Lisäksi paikan, jossa kyseinen tuntimäärä hoitoa on annettu, on oltava sama kuin paikka, jonka osalta ammatin harjoittamista koskeva lupahakemus on tehty.

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

- 8 Komissio aloitti EY 226 artiklassa määrätyn jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn lähettämällä Saksan liittotasavallalle 30.10.2000 virallisen huomautuksen, jossa se väitti, että siirtymäsäännökset ovat EY 43 artiklan vastaisia. Komission mukaan kyseinen jäsenvaltio ei ole noudattanut tämän artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se pitää suojattavana aikaisempaa toimintana ainoastaan Saksan lakisääteisen sairausvakuutuksen kustantamaa ammattitoimintaa eikä mitään muuta jossakin toisessa jäsenvaltiossa harjoitettua vastaavaa tai samankaltaista ammattitoimintaa.
- 9 Saksan liittotasavalta esitti 12.1.2001 päivätyssä kirjeessä huomautuksensa vastauksena tähän viralliseen huomautukseen.
- 10 Koska komissio ei ollut tyytyväinen tähän vastaukseen, se lähetti 21.12.2001 kyseiselle jäsenvaltiolle perustellun lausunnon, jossa se kehotti tätä toteuttamaan lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta.
- 11 Saksan liittotasavalta vastasi tähän perusteltuun lausuntoon 20.3.2002 päivätyllä kirjeellä ilmoittamalla olevansa edelleen eri mieltä komission näkemyksen kanssa.

- 12 Koska komissio ei ollut tyytyväinen tähän vastaukseen, se nosti nyt käsiteltävänä olevan kanteen.

Kanne

Tutkittavaksi ottaminen

- 13 Saksan liittotasavalta esittää oikeudenkäyntiväitteen, joka perustuu seuraaviin neljään perusteeseen eli
- EY:n perustamissopimuksen tämänhetkisen rikkomisen puuttuminen
 - moititun jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämisen vähäpätöisyys
 - oikeussuojan tarpeen puuttuminen ja
 - oikeudenkäynnin kohteen laajentaminen.

Perustamissopimuksen tämänhetkisen rikkomisen puuttuminen

- 14 Saksan liittotasavalta väittää, ettei kanne kohdistu perustamissopimuksen sääntöjen tämänhetkiseen rikkomiseen vaan että se koskee yksinomaan menneitä tosiseikkoja, jotka ovat tapahtuneet 1.1.1997 ja 31.12.1998 välisenä aikana. Se korostaa, että

siirtymäsäännösten perusteella ei ole voitu tehdä seitsemään vuoteen enää mitään lupaa tai kelpoisuutta koskevaa päätöstä. Jäljellä ei näin ollen ole sellaista jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämistä, joka voisi olla EY 226 artiklan perusteella nostetun kanteen kohteena.

- 15 On huomautettava, että vakiintuneessa oikeuskäytännössä on katsottu, että kun arvioidaan sitä, onko jäsenvaltio jättänyt noudattamatta jäsenyysveloitteitaan, on otettava huomioon jäsenvaltion tilanne sellaisena kuin se oli perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä (ks. mm. asia C-525/03, komissio v. Italia, tuomio 27.10.2005, Kok. 2005, s. I-9405, 14 kohta).
- 16 Näin ollen on tarkastettava, saiko riidanalainen lainsäädäntö kyseisenä ajankohtana edelleen aikaan vaikutuksia (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-20/01 ja C-28/01, komissio v. Saksa, tuomio 10.4.2003, Kok. 2003, s. I-3609, 34 ja 37 kohta; asia C-125/03, komissio v. Saksa, tuomio 9.9.2004, 12 ja 13 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa ja em. asia komissio v. Italia, tuomion 16 kohta).
- 17 Tältä osin on korostettava, että komission kanne koskee siirtymäsäännöksiä tai ”saavutettuja oikeuksia” siltä osin kuin niissä annetaan vain psykoterapeuteille, jotka ovat harjoittaneet ammattiaan viitejakson aikana jollakin Saksan alueella saksalaisten sairausvakuutusrahastojen yhteydessä, mahdollisuus harjoittaa toimintaansa sopimusjärjestelmän piirissä ja kieltäydytään myöntämästä tätä mahdollisuutta psykoterapeuteille, jotka ovat harjoittaneet toimintaansa saman ajanjakson aikana Saksan ulkopuolella jonkin toisen jäsenvaltion sairausvakuutusrahastojen yhteydessä.
- 18 On kuitenkin todettava, ettei sitä, että näihin viimeksi mainittuihin ei voida soveltaa siirtymäsäännöksiä, ole rajoitettu ajallisesti. Se on sitä vastoin luonteeltaan pysyvää, ja näin oli edelleen etenkin perustellussa lausunnossa vahvistetun määräajan päättyessä.

- 19 Tämä tilanne eroaa tilanteesta, joka vallitsi edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Italia. Kyseisessä asiassa annetun tuomion 16 kohdasta näet ilmenee, että jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämistä koskeva kanne koski vain yhtä ainoaa määräystä, jota ei sovellettu enää perustellussa lausunnossa vahvistetun määräajan päättyessä, eikä se koskenut niitä sopimuksia, joita oli saatettu tehdä sen perusteella. Nyt käsiteltävänä oleva kanne kohdistuu sitä vastoin siihen, että siirtymäsäännöksiä sovelletaan pelkästään psykoterapeutteihin, jotka ovat harjoittaneet toimintaansa jollakin Saksan alueella saksalaisten sairausvakuutuskassojen yhteydessä, ja että huomioon ei oteta psykoterapeuttien muissa jäsenvaltioissa harjoittamaa vastaavaa tai samankaltaista ammattitoimintaa.
- 20 Tästä seuraa, että käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevat siirtymäsäännökset saivat edelleen aikaan vaikutuksia kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytysten arvioimisen kannalta merkityksellisenä ajankohtana ja että ensimmäinen oikeudenkäyntiväite on näin ollen hylättävä.

Moititun jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämisen vähäpätöisyys

- 21 Saksan liittotasavalta väittää, että vaikka perustamissopimuksen sääntöjä on rikottu, kyseinen rikkominen on kuitenkin niin vähäpätöinen, ettei sillä voida perustella jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä.
- 22 Tältä osin on huomautettava, että EY 226 artiklassa määrätyn menettelyn mukaan jos komissio katsoo, että jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä sille perustamissopimuksen mukaan kuuluvan velvollisuuden, se voi saattaa asian yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Kyseisessä artiklassa ei ole mitään edellytystä, joka koskee jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämisen vakavuuden astetta. Kuten vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa, juuri komission tehtävänä on arvioida jäsenvaltioon kohdistettavien toimenpiteiden tarkoituksenmukaisuutta, määrittää ne säännökset, joita se katsoo jäsenvaltion rikkoneen, ja valita ajankohta, jolloin se aloittaa jäsenvaltiota vastaan jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämistä koske-

van menettelyn, eikä niillä näkökohdilla, joilla on ratkaiseva merkitys tässä valinnassa, voi olla vaikutusta kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiin (ks. asia C-33/04, komissio v. Luxemburg, tuomio 8.12.2005, Kok. 2005, s. I-10629, 66 kohta). Tästä seuraa, että kaikki perustamissopimuksen rikkomiset voivat niiden vakavuudesta riippumatta olla mainitun artiklan perusteella nostetun kanteen kohteena.

- 23 Tämän perusteella jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen väitettyä vähäpätöisyyttä koskeva oikeudenkäyntiväite on hylättävä.

Oikeussuojan tarpeen puuttuminen

- 24 Saksan liittotasavallan mukaan komissiolla ei ole oikeussuojan tarvetta käsiteltävänä olevassa asiassa. Komissio pyrkii kanteellaan todellisuudessa puolustamaan kahden sellaisen itävaltalaisen psykoterapeutin intressejä, joiden tilanteeseen se vetoaa, jotka ovat vastustaneet kansallisia viranomaisia ja jotka ovat kansallisissa tuomioistuimissa edelleen vireillä olevien oikeudenkäyntien taustalla. Komissio puolustaa siten yksityisten intressejä jäsenvaltiota vastaan. Näillä viimeksi mainituilla on kuitenkin Saksan liittotasavallan mukaan itsellään olemassa mahdollisuus nostaa kanne kansallisissa tuomioistuimissa.
- 25 Tältä osin riittää, kun huomautetaan, että komission ei EY 226 artiklaan perustuvaa toimivaltaansa käyttäessään tarvitse näyttää toteen oikeussuojan tarvetta. Komission tehtävänä on yleisen edun mukaisesti viran puolesta huolehtia siitä, että jäsenvaltiot noudattavat yhteisön oikeutta, ja saada yhteisöjen tuomioistuin toteamaan siihen perustuvien velvollisuuksien mahdolliset noudattamatta jättämiset näiden lopettamiseksi (ks. em. asia komissio v. Luxemburg, tuomion 65 kohta). Lisäksi kuten tämän tuomion 22 kohdassa on huomautettu, juuri komission tehtävänä on arvioida jäsenvaltioon kohdistettavien toimenpiteiden tarkoituksenmukaisuutta.

- 26 Tämän perusteella oikeussuojan tarpeen puuttumista koskeva oikeudenkäyntiväite on hylättävä.

Oikeudenkäynnin kohteen laajentaminen

- 27 Saksan liittotasavalta huomauttaa myös komission väittävän ensimmäistä kertaa vasta kannevaiheessa, että siirtymäsäännökset saattavat merkitä Saksaan sijoittautuneiden psykoterapeuttien sijoittautumisvapauden loukkaamista, koska ne näyttävät muodostavan esteen viimeksi mainittujen siirtymiselle toiseen jäsenvaltioon viitejakson aikana. Komission väite merkitsee sen mukaan oikeudenkäynnin kohteen, sellaisena kuin se oli rajattuna oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn vaiheessa, laajentamista ja se on näin ollen jätettävä tutkimatta.
- 28 On huomautettava, että komission toimivaltaiset yksiköt olivat jo Saksan liittotasavallalle lähetetyssä 10.11.1999 päivätyssä kirjeessä, johon virallisessa huomautuksessa viitataan, ilmoittaneet kyseiselle jäsenvaltiolle epäilyksensä siirtymäsäännösten yhteensoveltuvuudesta perustamissopimuksen sijoittautumisvapautta koskevien sääntöjen kanssa siltä osin kuin kyseisissä siirtymäsäännöksissä ei säädetä, että Saksan toimivaltaiset viranomaiset ottavat huomioon psykoterapeuttien harjoittaman toiminnan muiden jäsenvaltioiden lakisääteisen vakuutusjärjestelmän yhteydessä. Samalla tavoin virallisessa huomautuksessa viitataan yleisesti siihen, ettei lakisääteisen vakuutusjärjestelmän ulkopuolella Saksassa harjoitettua toimintaa oteta huomioon. On todettava, että tällainen väite saattoi koskea sekä muista jäsenvaltioista kotoisin olevia psykoterapeutteja että sellaisia Saksasta kotoisin olevia psykoterapeutteja, jotka ovat sijoittautuneet muihin jäsenvaltioihin.
- 29 Tämän perusteella on todettava, että vaikka oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn aikana esitetyt komission väitteet koskevat vain muista jäsenvaltioista kotoisin

olevien psykoterapeuttien sijoittautumisvapauden rajoittamista, se, että kannevaiheessa on nimenomaisesti mainittu tiettyjen Saksasta kotoisin olevien psykoterapeuttien sijoittautumisvapauden loukkaaminen, ei muodosta alkuaan esitetystä väitteestä erillistä uutta väitettä vaan se pelkästään liittyy kyseiseen väitteeseen.

- 30 Oikeudenkäynnin kohteen laajentamista koskeva oikeudenkäyntiväite on näin ollen hylättävä.
- 31 Koska kaikki tutkimatta jättämisen perusteet on hylätty, on tutkittava kanne pääasian osalta.

Pääasia

Asianosaisten ja väliintulijoiden lausumat

- 32 Komissio väittää, että siirtymäsäännösten sanamuoto tuo esiin sijoittautumisvapauden rajoituksen.
- 33 Kyseiset säännökset muodostavat poikkeuksen kiintiöjärjestelmään, ja sitä voidaan soveltaa vain psykoterapeutteihin, jotka ovat viitejakson aikana hoitaneet potilaita Saksan lakisääteisen sairausvakuutusjärjestelmän yhteydessä. Sitä vastoin psykoterapeutit, jotka ovat antaneet kyseisen ajanjakson aikana hoitoa jonkin toisen jäsenvaltion lakisääteisen sairausvakuutusjärjestelmän yhteydessä, eivät voi hyötyä kyseisestä poikkeuksesta.

- 34 Siirtymäsäännösten soveltamisalan piiristä on siis suljettu pois kaikki psykoterapeutit, jotka ovat sijoittautuneet Saksaan 1.1.1997 ja siirtymäjakson päättymisen eli 31.12.1998 välisenä aikana, koska 1.1.1997 lähtien kyseiset psykoterapeutit eivät voineet enää täyttää edellytystä, joka koskee 250 työtunnin suorittamista Saksan lakisääteisen vakuutusjärjestelmän yhteydessä keskeytyksettä vähintään kuuden kuukauden kuluessa viitejakson aikana. Komissio korostaa, että 1.1.1997 lähtien oli jäljellä alle kuusi kuukautta siihen saakka, jolloin viitejakson oli vahvistettu päättyvän eli 24.6.1997 saakka.
- 35 Tällä soveltamisalan piiristä poissulkemisella on lähtökohtaisesti vaikutuksia sellaisiin muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin psykoterapeutteihin, jotka ovat vedonneet sijoittautumisvapautta koskevaan oikeuteensa muuttamalla Saksaan 1.1.1997 ja 31.12.1998 välisenä aikana. Sillä on komission mukaan vaikutuksia myös Saksaan sijoittautuneisiin psykoterapeutteihin, jotka ovat vedonneet sijoittautumisvapautta koskevaan oikeuteensa muuttamalla viitejakson aikana johonkin toiseen jäsenvaltioon ja jotka ovat palanneet takaisin Saksaan ennen 1.1.1999.
- 36 Komissio valaisee mainittua poissulkemista nojautumalla kahden sellaisen itävaltalaisen psykoterapeutin tilanteeseen, jotka ovat asettuneet Saksaan 1.1.1998 ja 1.10.1998 alueille, joilla hoidon tarjontaa on tämän jälkeen pidetty psykoterapeuteista annetun lain nojalla ylijäämäisenä. Näistä päivämääristä alkaen asianomaiset ovat työskennelleet Saksan lakisääteiselle sairausvakuutusjärjestelmälle, mutta he eivät ole voineet saada lupaa harjoittaa ammattiaan haluamallaan alueilla SGB V:n 95 §:n 10 momentin perusteella sopimusjärjestelmään kuuluvina psykoterapeutteina. Komissio korostaa sitä, että Saksan viranomaiset eivät ole ottaneet huomioon näiden psykoterapeuttien Itävallan sopimusjärjestelmän yhteydessä viitejakson aikana hankkimaa ammattikokemusta, joka vastaa kuitenkin hoitotuntimäärältään Saksan oikeuskäytännössä vaadittua ammattikokemusta.

- 37 Komission mukaan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ja etenkin asiassa C-340/89, Vlassopoulou, 7.5.1991 annetusta tuomiosta (Kok. 1991, s. I-2357, Kok. Ep. XI, s. I-201) seuraa, että kyseisten psykoterapeuttien toisissa jäsenvaltioissa näiden jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmän yhteydessä harjoittama toiminta on otettava huomioon, kun tarkastetaan, voidaanko heihin soveltaa siirtymäsäännöksiä.
- 38 Se, että käsiteltävänä olevan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen kohteena olevat säännökset ovat siirtymätoimenpiteitä, joilla pyritään suojaamaan saavutettuja oikeuksia, ei komission mukaan vapauta Saksan liittotasavaltaa velvollisuudesta noudattaa perustamissopimuksen sijoittautumisvapautta koskevia sääntöjä. Esillä olevassa asiassa siirtymäsäännösten soveltaminen eräisiin muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin psykoterapeutteihin ei vaaranna näillä viimeksi mainituilla säännöksillä tavoiteltua päämäärää. Se, että nämä säännökset rajataan koskemaan vain Saksaan sijoittautuneita psykoterapeutteja, on näin ollen suhteetonta.
- 39 Komissio toteaa vielä ylimääräisenä seikkana, että se, että siirtymäsäännöksillä syrjitään muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneita psykoterapeutteja, on erityisen ilmeistä siltä osin kuin Saksaan sijoittautuneen psykoterapeutin ei käytännössä ole tarvinnut jo työskennellä sillä alueella, jolle hän haluaa asettautua. Toisin sanoen, heti kun Saksaan sijoittautunut psykoterapeutti on työskennellyt merkityksellisten vuosien aikana Saksan sosiaaliturvajärjestelmän yhteydessä ja hän on suorittanut vaaditut tuntimäärät, hän voi pyytää päästä sopimusjärjestelmän piiriin, vaikka hän asettautuu toiselle alueelle.
- 40 Saksan liittotasavalta väittää, etteivät siirtymäsäännökset ole syrjiviä. Niiden tarkoituksena on suojata suojaamisen arvoiseksi katsottuja saavutettuja tilanteita eli sellaisten jollekin Saksan alueelle asettautuneiden psykoterapeuttien saavutettuja tilanteita, jotka ovat työskennelleet kyseisellä alueella tietyn aikaa sopimusjärjestelmän piirissä. Lainsäätäjä on huolehtinut siitä, että kyseiset henkilöt eivät ole pakotettuja muuttamaan ja menettämään asiakaskuntansa. Kyseisten tilanteiden luonteesta itsestään seuraa, että ne voidaan saavuttaa ainoastaan Saksan alueella.

- 41 Saksan liittotasavalta korostaa sitä, että Bundessozialgericht on 8.11.2000 antamassaan tuomiossa tulkinnut siirtymäsäännöksiä siten, että niitä sovelletaan yksinomaan henkilöihin, jotka haluavat kuulua edelleen sopimusjärjestelmän piiriin sellaisella Saksan alueella, jolle he ovat jo asettautuneet, eikä henkilöihin, jotka haluavat vaihtaa aluetta. Komissio väittää näin ollen virheellisesti, että kyseisiä säännöksiä sovelletaan siitä alueesta riippumatta, jolle saksalainen psykoterapeutti pyrkii asettautumaan, ja päättelee tämän perusteella väärin, ettei se paikka eikä etenkin se jäsenvaltio, jolla tällainen sopimusjärjestelmän piiriin kuuluva työ on suoritettu, saa olla ratkaiseva.
- 42 Saksan liittotasavallan mukaan edellä mainitussa asiassa Vlassopoulou annettu tuomio ei ole merkityksellinen. Kyseisen tuomion taustalla olevassa asiassa oli kyse asianajajien muissa jäsenvaltioissa hankkiman ammattikokemuksen huomioon ottamatta jättämisestä. Esillä olevassa asiassa toisessa jäsenvaltiossa hankittu ammattikokemus otetaan täysimääräisesti huomioon psykoterapetin toiminnan harjoittamiseksi Saksassa ja edellä mainitussa asiassa Vlassopoulou annetusta tuomiosta seuraavaa oikeuskäytäntöä noudatetaan näin täysin. Kysymys koskee sitä, voidaanko psykoterapeutin katsoa olevan psykoterapeuteista annetun lain yhteydessä sellaisessa saavutetussa tilanteessa, jota on suojattava, toisin sanoen, onko hän harjoittanut ammattitoimintaansa nimenomaisessa paikassa tietyn ajanjakson aikana. Mainitussa asiassa Vlassopoulou annetussa tuomiossa ei tarkastella tätä tapausta.
- 43 Kyseinen jäsenvaltio väittää, että silloin kun siirtymäsäännöksiä laadittiin, ei ollut tarpeen ottaa huomioon psykoterapeuttien toisessa jäsenvaltiossa hankkimaa kokemusta, koska aikaisempi Saksan ulkopuolella harjoitettu toiminta ei nimenomaan ollut merkityksellistä saavutettujen oikeuksien suojelemiseksi. Siirtymäsäännösten oikeasuhteisuuden arviointi ei näin ollen saa riippua näiden psykoterapeuttien huomioon ottamisesta.
- 44 Saksan liittotasavalta toteaa vielä, että jos poikkeuksen soveltamisala olisi laajennettava koskemaan muista jäsenvaltioista kotoisin olevia psykoterapeutteja ottamalla huomioon ne sopimusjärjestelmän piiriin kuuluvat työtunnit, jotka he ovat

suorittaneet siinä jäsenvaltiossa, josta he ovat kotoisin, kuten komissio väittää, näitä viimeksi mainittuja suosittaisiin lopulta suhteessa Saksaan sijoittautuneisiin psykoterapeutteihin, jotka eivät voi vedota sopimusjärjestelmän piiriin kuuluviin työtunteihin, jotka on suoritettu sen alueen ulkopuolella, jonka osalta he hakevat lupaa.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

– Alustava huomautus

- 45 Tutkittaessa siirtymäsäännösten yhteensoveltuvuutta EY 43 artiklan kanssa, niitä on arvioitava ottamalla huomioon tulkinta, jonka Bundessozialgericht on omaksunut niiden osalta 8.11.2000 antamassaan tuomiossa.
- 46 Sillä, että Saksan viranomaiset ovat voineet soveltaa kyseisiä säännöksiä virheellisesti ennen kyseisen tuomion antamista, ei ole merkitystä arvioitaessa mainittujen säännösten pätevyyttä.
- 47 Tämän perusteella lähtökohdaksi on otettava Bundessozialgerichtin siirtymäsäännösten osalta omaksuma tulkinta, jonka mukaan kyseisten säännösten soveltamisen välttämättömänä edellytyksenä on, että paikka, jossa psykoterapeutti on työskennellyt viitejakson aikana, on sama kuin paikka, jossa hän haluaa pitää vastaanottoaan 1.1.1999 alkaen.

– Väitetty jäsenyysoikeuksien noudattamatta jättäminen

- 48 Koska psykoterapeutin toimintaa ei ole yhdenmukaistettu, jäsenvaltioilla on lähtökohtaisesti yhä toimivalta määrittellä mainitun toiminnan harjoittamisen edellytykset. Niiden on kuitenkin käytettävä toimivaltaansa tällä alalla siten, että ne ottavat huomioon perusvapaudet ja etenkin EY 43 artiklassa taatun sijoittautumisvapauden (ks. vastaavasti asia C-58/98, Corsten, tuomio 3.10.2000, Kok. 2000, s. I-7919, 31 kohta ja em. asia Vlassopoulou, tuomion 9 kohta).
- 49 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kyseinen artikla on esteenä sellaisille kansallisille toimenpiteille, jotka – vaikka niitä sovelletaan ilman kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää – voivat estää yhteisön kansalaisia, mukaan lukien sen jäsenvaltion kansalaiset, jonka toimenpiteestä on kysymys, käyttämästä perustamissopimuksessa taattuja perusvapauksia tai jotka tekevät niiden käytöstä vähemmän houkuttelevaa. Toisin on vain silloin, kun tällainen toimenpide voi olla perusteltavissa yleisen edun mukaisista pakottavista syistä, jos sillä voidaan taata tavoitellun päämäärän saavuttaminen ja jos sillä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen kyseisen päämäärän saavuttamiseksi (ks. mm. asia C-19/92, Kraus, tuomio 31.3.1993, Kok. 1993, s. I-1663, Kok. Ep. XIV, s. I-177, 32 kohta; asia C-79/01, Payroll ym., tuomio 17.10.2002, Kok. 2002, s. I-8923, 26 ja 28 kohta ja asia C-140/03, komissio v. Kreikka, tuomio 21.4.2005, Kok. 2005, s. I-3177, 27 ja 34 kohta).
- 50 Näin ollen on tarkastettava, muodostavatko siirtymäsäännökset sijoittautumisvapautta koskevan rajoituksen ja mahdollisesti onko tämä rajoitus perusteltavissa.

– Sijoittautumisvapautta koskevan rajoituksen olemassaolo

- 51 Komissio väittää viittaamalla edellä mainittuun asiaan Vlassopoulou, että siirtymäsäännöksillä rajoitetaan sijoittautumisvapautta siltä osin kuin niissä ei oteta

huomioon toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden psykoterapeuttien viitejakson aikana kyseisten valtioiden sopimusjärjestelmän yhteydessä hankkimaa ammattikokemusta.

- 52 Tältä osin on selvää, että Saksan alueen ulkopuolelle sijoittautuneet psykoterapeutit, jotka ovat harjoittaneet ammattitoimintaansa muiden kuin saksalaisten sairausvakuutuskassojen yhteydessä ja jotka ovat siirtäneet vastaanottonsa Saksaan 1.1.1997 ja 31.12.1998 välisenä aikana, eivät voi vedota siirtymäsäännöksissä säädettyyn poikkeukseen. Tämän lisäksi myös sellaiset Saksaan sijoittautuneet psykoterapeutit, jotka ovat harjoittaneet ammattitoimintaansa toisen jäsenvaltion sairausvakuutuskassojen yhteydessä, ennen kuin he ovat palanneet Saksaan näiden kahden päivämäärän välillä, ovat tilanteessa, jossa heihin ei voida soveltaa asianomaista poikkeusta. Näissä kummassakaan tapauksessa toisen jäsenvaltion sopimusjärjestelmän yhteydessä hankittua kokemusta ei oteta huomioon.
- 53 Jos nämä psykoterapeutit ovat komission mainitsemien kahden itävaltalaisen psykoterapeutin tavoin päättäneet asettautua Saksassa alueelle, jolla psykoterapeuteista annetusta laista seuraavat enimmäiskiintiöt on ylitetty, he eivät voi jatkaa ammattitoimintansa harjoittamista sopimusjärjestelmän piirissä. Ilman kyseisen järjestelmän piiriin kuulumista he voivat kuitenkin hoitaa vain yksityisasiakkaita ja tarjota hoitoa, jota lakisääteinen sairausvakuutusjärjestelmä ei kata, mikä saattaa estää merkittävästi heitä harjoittamasta ammattitoimintaansa tai jopa pakottaa heidät luopumaan sen harjoittamisesta.
- 54 Siirtymäsäännöksiä sovelletaan tosin kaikkiin psykoterapeutteihin heidän kansalaisuudestaan riippumatta siten, että kyseiset säännökset vaikuttavat Saksaan sijoittautuneisiin psykoterapeutteihin samalla tavalla kuin muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin psykoterapeutteihin, jos he ovat vaihtaneet aluetta ja asettautuneet 1.1.1997 ja 31.12.1998 välisenä aikana sellaiselle Saksan alueelle, jolla kiintiöt on ylitetty. On kuitenkin todettava, että nämä kaksi vaatimusta, joiden mukaan

asianomaisten on yhtäältä pitänyt viitejakson aikana harjoittaa toimintaansa jollakin Saksan alueella saksalaisen sopimusjärjestelmän yhteydessä ja toisaalta pitänyt esittää lupahakemus tämän saman alueen osalta, ovat jo luonteensa vuoksi omiaan hyödyttämään enemmän Saksaan sijoittautuneita psykoterapeutteja kuin kyseisen jakson aikana muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneita psykoterapeutteja.

- 55 Siirtymäsäännöksissä asetetulla vaatimuksella asetetaan siten huomompaan asemaan henkilöt, jotka ovat käyttäneet sijoittautumisvapauttaan, ja sillä suositaan sitä vastoin henkilöitä, jotka eivät ole siirtäneet toimintaansa tai jotka ovat siirtäneet tämän Saksassa saman alueen sisällä. Tästä seuraa, että kyseinen vaatimus saa aikaan vaikutuksia ensinnäkin sellaisten muihin jäsenvaltioihin kuin Saksan liittotasavaltaan sijoittautuneiden psykoterapeuttien vahingoksi, joiden kotivaltionsa sopimusjärjestelmän piirissä hankkima kokemus vastaa tuntimäärältään ja kestoaltaan siirtymäsäännösten mukaista kokemusta, sijoittautuneet Saksaan 1.1.1997 ja 31.12.1998 välisenä aikana, ja toisaalta sellaisten Saksaan sijoittautuneiden psykoterapeuttien vahingoksi, jotka ovat harjoittaneet viitejakson aikana toimintaansa toisessa jäsenvaltiossa ja asettautuneet takaisin Saksaan näiden kahden päivämäärän välisenä aikana.
- 56 On huomautettava, että yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut, että laki – vaikka sitä sovelletaan erotuksetta – jonka mukaan oikeuden saamisen edellytyksenä on se, että asianomainen henkilö asuu tietyllä jäsenvaltion alueella, ja jolla suositaan siten kyseessä olevan valtion kansalaisia muiden jäsenvaltioiden kansalaisten vahingoksi, on ristiriidassa EY 12 artiklassa vahvistetun syrjintäkiellon periaatteen kanssa (ks. vastaavasti siltä osin kuin on kyse oikeudesta ajaa asiaansa omalla äidinkielellään asia C-274/96, Bickel ja Franz, tuomio 24.11.1998, Kok. 1998, s. I-7637, 26 kohta).
- 57 Tämän tuomion valossa on katsottava, että edellytys, joka koskee psykoterapeutin toiminnan harjoittamista jollakin Saksan alueella saksalaisen sopimusjärjestelmän

yhteydessä ja jonka mukaan psykoterapeutin on pitänyt sijoittautua jollekin Saksan alueella, on toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneiden psykoterapeuttien sijoittautumisvapautta koskeva rajoitus.

- 58 Siltä osin kuin on erityisesti kyse tämän tuomion 55 kohdassa mainitusta toisesta henkilöryhmästä eli Saksaan sijoittautuneista psykoterapeuteista, jotka ovat käyttäneet sijoittautumisvapauttaan viitejakson aikana sijoittautumalla toiseen jäsenvaltioon, on huomautettava, että yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut, että vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden vastaista olisi, jos Euroopan unionin kansalaista saataisiin kohdella siinä jäsenvaltiossa, jonka kansalainen hän on, epäedullisemmin kuin häntä kohdeltaisiin siinä tapauksessa, että hän ei olisi käyttänyt perustamissopimuksen piiriin kuuluvia vapauksia liikkumisen osalta (asia C-224/98, D'Hoop, tuomio 11.7.2002, Kok. 2002, s. I-6191, 30 kohta ja vastaavasti asia C-224/02, Pusa, tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-5763, 20 kohta).
- 59 Tätä päättelyä voidaan analogisesti soveltaa henkilöihin, jotka ovat käyttäneet sijoittautumisvapauttaan. Siltä osin kuin siirtymäsäännökset johtavat siihen, että Saksaan sijoittautuneita psykoterapeutteja, jotka ovat viitejakson aikana asettautuneet kyseisen jäsenvaltion ulkopuolelle ja palanneet tämän jälkeen takaisin tähän jäsenvaltioon ennen 1.1.1999, kohdellaan epäedullisemmin kuin psykoterapeutteja, jotka ovat jääneet mainittuun jäsenvaltioon saman ajanjakson aikana, on todettava, että kyseiset säännökset ovat ristiriidassa perustamissopimuksen sijoittautumisvapautta koskevien määräysten kanssa, jolleivät ne ole perusteltavissa.
- 60 Komissio on siis perustellusti katsonut, että siirtymäsäännökset muodostavat yhteisön psykoterapeuttien, mukaan lukien saksalaisten psykoterapeuttien, sijoittautumisvapautta koskevan rajoituksen.
- 61 On tarkastettava, ovatko kyseiset säännökset kuitenkin perusteltavissa.

– Perustelun olemassaolo

- 62 Saksan liittotasavallan mukaan jollekin Saksan alueelle siirtymäjakson aikana sijoittautuneille psykoterapeuteille, joille on muodostunut asiakaskunta potilaista, joiden kustannuksista Saksan lakisääteinen sairausvakuutusjärjestelmä vastaa, on myönnettävä erityissuojaa. Tämä asiakaskunta muodostaa sen mielestä saavutetun oikeuden. On siis tärkeää, että kyseiset psykoterapeutit eivät ole pakotettuja sulkemaan vastaanottoaan 1.1.1999 alkaen ja menettämään tämän johdosta asiakaskuntaansa.
- 63 On katsottava, että saavutetun oikeuden suojeleminen eli useiden vuosien ammattitoiminnan jälkeen saadun potilaista muodostuvan asiakaskunnan säilyttäminen on yleisen edun mukainen pakottava syy. Jäsenvaltio voi näet katsoa tällaisessa tapauksessa tarpeelliseksi suojata asiakaskuntaa ja tällä tavalla niiden ammattilaisten toimintaa, joita tarkoituksenmukaisten toimenpiteiden toteuttaminen koskee.
- 64 Siirtymäsäännöksillä, joilla otetaan käyttöön poikkeus psykoterapeuteista annettuun lakiin niiden henkilöiden suojelemiseksi, jotka olivat sijoittautuneet Saksaan viitejakson aikana ja jotka ovat harjoittaneet ammattiaan saksalaisen sopimusjärjestelmän yhteydessä, on katsottava voitavan säilyttää näiden henkilöiden saavutetut oikeudet, samalla kun sopimusjärjestelmään kuuluvien psykoterapeuttien lukumäärää rajoitetaan tarpeista riippumatta.
- 65 Näillä säännöksillä ei kuitenkaan saa ylittää sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi (asia C-55/94, Gebhard, tuomio 30.11.1995, Kok. 1995, s. I-4165, 37 kohta).

- 66 Arvioitaessa sitä, ovatko siirtymäsäännökset oikeasuhteisia, on tarkastettava, oliko mainitun tavoitteen saavuttamiseksi tarpeen säätää, että kyseisiä säännöksiä sovelletaan ainoastaan psykoterapeutteihin, jotka ovat harjoittaneet siirtymäkauden aikana toimintaansa saksalaisten sairausvakuutuskassojen yhteydessä, ja jättää ottamatta huomioon psykoterapeuttien muiden jäsenvaltioiden sopimusjärjestelmän yhteydessä harjoittama vastaava toiminta.
- 67 Toisin sanoen on tutkittava, olisiko näiden viimeksi mainittujen toiminnan huomioon ottamisella vahingoitettu poikkeussäännösten tavoitetta.
- 68 Aluksi on todettava, ettei tällä huomioon ottamisella olisi ollut vaikutusta Saksaan viitejakson aikana sijoittautuneiden psykoterapeuttien saavutettujen oikeuksien suojeluun. Se olisi näet ilmennyt muiden psykoterapeuttien suojelussa, eikä sillä olisi ollut mitään vaikutusta ensimmäiseksi mainittujen tilanteeseen.
- 69 Tämän jälkeen tulee esiin kysymys siitä, olisiko kyseisellä suojelulla vaarannettu tavoite, joka muodostuu sopimusjärjestelmään kuuluvien psykoterapeuttien lukumäärän rajoittamisesta tarpeista riippumatta.
- 70 Tältä osin ei ole kiistetty, että mainitulla suojelulla olisi saattanut olla se seuraus, että sopimusjärjestelmään kuuluvien psykoterapeuttien lukumäärä lisääntyy tarpeista riippumatta. Koska psykoterapeuteista annettuun lakiin tehty poikkeus hyväksyttiin kuitenkin Saksaan ennen lain voimaantuloa sijoittautuneiden psykoterapeuttien suojelemiseksi, Saksan liittotasavallan oli otettava huomioon kysymys siitä, oliko tarpeen, että kyseistä poikkeusta sovellettiin ainoastaan henkilöihin, jotka olivat sijoittautuneet sen alueelle viitejakson aikana, sulkemalla sen soveltamisalan piiristä pois kaikki henkilöt, jotka olivat sijoittautuneet tämän saman jakson aikana johonkin muuhun jäsenvaltioon. Siltä osin kuin nämä viimeksi mainitut olivat vain käyttäneet

perusvapautta koskevaa oikeuttaan, he ansaitsivat näet lähtökohtaisesti saada suojaa sopimusjärjestelmän piiriin kuuluvalle toiminnalleen Saksassa. Asia voi olla toisin ainoastaan, jos siirtymäsäännökset menettävät kyseisen suojelun johdosta tavoitteensa, joka on antaa rajatulle määrälle psykoterapeutteja mahdollisuus kuulua sopimusjärjestelmän piiriin tarpeista riippumatta.

- 71 Kuten komissio on väittänyt ja Saksan liittotasavallan esittämästä väitteestä poiketen, niiden psykoterapeuttien lukumäärä, joita asia koskee, oli kuitenkin rajallinen. Siihen sisältyivät nimittäin psykoterapeutit, jotka olivat asettautuneet Saksaan 1.1.1997 ja 31.12.1998 välisenä aikana, mukaan lukien psykoterapeutit, jotka olivat harjoittaneet jonkin toisen jäsenvaltion sairausvakuutusjärjestelmän yhteydessä SGB V:n 95 §:n mukaan vaadittua toimintaa vastaavaa toimintaa.
- 72 On myös katsottava, että Saksan lainsäätäjän tekemä siirtymäsäännösten määritelmä ei sisällä mitään lukumääräistä enimmäiskynnystä. Kun lainsäätäjä edellyttää psykoterapeuteilta, jotka haluavat vedota siirtymäsäännöksiin, että he ovat harjoittaneet viitejakson aikana eli kolmen vuoden pituisen ajanjakson aikana toimintaansa saksalaisten sairausvakuutusjärjestelmän yhteydessä, se on pelkästään luonut puitteet, jotka voivat sulkea piiriinsä suuremman tai pienemmän määrän psykoterapeutteja. Saksan liittotasavalta ei ole kuitenkaan esittänyt mitään sellaista seikkaa, jolla voitaisiin osoittaa, että saman jakson aikana muiden jäsenvaltioiden lakisääteisen vakuutusjärjestelmän piirissä toimintaansa harjoittaneiden psykoterapeuttien huomioon ottaminen olisi koskenut sellaista määrää henkilöitä, että sillä olisi vahingoitettu siirtymäsäännösten tavoitetta.
- 73 Tämän perusteella on katsottava, että sitä, ettei kaikkia niitä psykoterapeutteja ole otettu huomioon, jotka ovat viitejakson aikana harjoittaneet toimintaansa saksalaisen sopimusjärjestelmän ulkopuolella, on pidettävä suhteettomana.

- 74 Saksan liittotasavalta väittää lisäksi, että siirtymäsäännösten soveltaminen näihin psykoterapeutteihin olisi johtanut toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden psykoterapeuttien suosimiseen Saksan muille alueille sijoittautuneisiin psykoterapeutteihin nähden.
- 75 Tämä väite ei kuitenkaan ole ratkaiseva. Kyseisten säännösten soveltaminen sellaisiin muiden jäsenvaltioiden kansalaisiin, jotka vetoavat sijoittautumisvapautteen erilaisin edellytyksin, voi olla tarpeen sijoittautumisvapautta koskevien sääntöjen noudattamiseksi. Näin ollen vaikka Saksan ulkopuolelle viitejakson aikana sijoittautuneilla psykoterapeuteilla olisi etu sellaisiin jollekin Saksan alueelle kyseisen jakson aikana sijoittautuneisiin psykoterapeutteihin nähden, jotka ovat tämän jälkeen vaihtaneet aluetta, kyseinen seikka ei kuitenkaan riitä siirtymäsäännösten suhteettomuutta koskevan toteamuksen muuttamiseksi.
- 76 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut EY 43 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on rajannut siirtymäsäännökset tai saavutetut oikeudet, joiden perusteella psykoterapeutit saavat voimassa olevista sopimusjärjestelmään kuulumista koskevista säännöistä riippumatta luvan tai kelpoisuuden, koskemaan ainoastaan psykoterapeutteja, jotka ovat harjoittaneet toimintaansa jollakin Saksan alueella saksalaisten lakisääteisten sairausvakuutus-kassojen yhteydessä, eikä se ole ottanut huomioon psykoterapeuttien muissa jäsenvaltioissa harjoittamaa vastaavaa tai samankaltaista ammattitoimintaa.

Oikeudenkäyntikulut

- 77 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Saksan liittotasavallan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja viimeksi mainittu on hävinnyt asian, Saksan liittotasavalta on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut EY 43 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on rajannut siirtymäsäännökset tai saavutetut oikeudet, joiden perusteella psykoterapeutit saavat voimassa olevista sopimusjärjestelmään kuulumista koskevista säännöistä riippumatta luvan tai kelpoisuuden, koskemaan ainoastaan psykoterapeutteja, jotka ovat harjoittaneet toimintaansa jollakin Saksan alueella saksalaisten lakisääteisten sairausvakuutusjärjestelmien yhteydessä, eikä se ole ottanut huomioon psykoterapeuttien muissa jäsenvaltioissa harjoittamaa vastaavaa tai samankaltaista ammattitoimintaa.**

- 2) **Saksan liittotasavalta veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Allekirjoitukset